

42/2011

Eurooppalaisen valvontamääräyksen kansallinen täytäntöönpano

Muistio työryhmän mietinnöstä
23/2011 saaduista lausunnoista

*oikeusministeriö
justitieministeriet*

Eurooppalaisen valvontamääräyksen kansallinen täytäntöönpano

Muistio työryhmän mietinnöstä
23/2011 saaduista lausunnoista

28.9.2011

Julkaisun nimi Eurooppalaisen valvontamääräyksen kansallinen täytäntöönpano
Muistio työryhmän mietinnöstä 23/2011 saaduista lausunnoista

Tekijä Sanna Mikkola

**Oikeusministeriön
julkaisu** 42/2011
Mietintöjä ja lausuntoja

OSKARI numero OM 15/41/2010   **HARE numero** OM030:00/2010

ISSN-L 1798-7105
ISSN (PDF) 1798-7105
ISBN (PDF) 978-952-259-150-0

URN URN:ISBN: 978-952-259-150-0
Pysyvä osoite [http://urn.fi/URN: 978-952-259-150-0](http://urn.fi/URN:978-952-259-150-0)

**Asia- ja avain-
sanat** kansainvälinen prosessioikeus, matkustuskielto

Tiivistelmä Oikeusministeriö asetti 12 päivänä lokakuuta 2010 työryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella ehdotus vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta valvontatoimia koskeviin päätöksiin EU:n jäsenvaltioiden välillä tutkintavankeuden vaihtoehtona tehdyn puitepäätöksen (ns. eurooppalainen valvontamääräys) täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi. Työryhmä luovutti mietintönsä 20 päivänä huhtikuuta 2011.

Mietinnössä ehdotetaan säädettäväksi laki, jolla pantaisiin täytäntöön eurooppalaista valvontamääräystä koskeva puitepäätös. Ehdotuksen mukaan puitepäätös pantaisiin täytäntöön säätämällä niin sanottu sekamuotoinen täytäntöönpanolaki. Laki sisältäisi blankettimuotoisen täytäntöönpanosäännöksen lisäksi puitepäätöstä asiasisältöisesti täsmentäviä säännöksiä, jotka koskisivat lähinnä menettelyä, toimivaltaisia viranomaisia sekä oikeussuojakeinoja. Lisäksi mietinnössä ehdotetaan rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden EU:n jäsenvaltioiden välillä annetun lain muuttamista liittyen puitepäätöksessä tarkoitettuihin luovuttamistilanteisiin.

Oikeusministeriö pyysi lausunnon yhteensä 22 eri taholta. Lisäksi eduskunnan oikeusasiamiehelle ja korkeimmalle oikeudelle varattiin tilaisuus antaa mietinnöstä lausunto. Pyydetyistä lausunnoista saapui yhteensä 12. Muistion liitteenä on luetelo tahoista, joilta lausuntoa pyydettiin.

28.9.2011

Publikationens titel Det nationella genomförandet av en europeisk övervakningsorder
Promemoria om de utlåtanden 23/2011 som har kommit in om arbetsgruppens betänkande

Författare Sanna Mikkola

Justitieministeriets publikation 42/2011
Betänkanden och utlåtanden

OSKARI nummer OM 15/41/2010   **HARE nummer** OM030:00/2010

ISSN-L 1798-7105
ISSN (PDF) 1798-7105
ISBN (PDF) 978-952-259-150-0

URN URN:ISBN: 978-952-259-150-0
Permanent adress <http://urn.fi/URN:ISBN: 978-952-259-150-0>

Sak- och nyckelord internationell processrätt, reseförbud

Referat Justitieministeriet tillsatte den 12 oktober 2010 en arbetsgrupp som fick i uppdrag att bereda ett förslag till lagstiftning om genomförande av rambeslutet om tillämpning mellan EU:s medlemsstater av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om övervakningsåtgärder som ett alternativ till tillfälligt frihetsberövande (en s.k. europeisk övervakningsorder). Arbetsgruppen överlätt sitt betänkande den 20 april 2011.

I betänkandet föreslås det att det stiftas en lag genom vilken rambeslutet om en europeisk övervakningsorder genomförs. Enligt förslaget genomförs rambeslutet genom att det stiftas en s.k. blandad genomförandelag. Förutom en blankettbestämmelse om genomförandet föreslås det bestämmelser med materiellt innehåll som preciserar rambeslutet. Bestämmelserna avser närmast förfarande, behöriga myndigheter samt rättsmedel. Dessutom föreslås det i betänkandet att lagen om utlämning för brott mellan medlemsstaterna i EU ändras i fråga om sådana utlämningssituationer som avses i rambeslutet.

Justitieministeriet sändes på remiss till sammanlagt 22 olika instanser. Dessutom gavs riksdagens justitieombudsman och högsta domstolen tillfälle att yttra sig om utlåtandet. Av de begärda utlåtandena kom det in 12. Promemorian har som bilaga en förteckning över de instanser från vilka ett utlåtande begärdes.

SISÄLLYS

SISÄLLYS	7
1 Johdanto ja keskeisistä ehdotuksista	8
2 Yleistä ehdotetun sääntelyn tavoitteesta ja ehdotuksista	10
3 Puitepäätöksen täytäntöönpanotapa	11
4 Toimivaltaiset viranomaiset	12
5 Muita yksittäisiä huomioita	13
LAUSUNNONANTAJAT	14

1 Johdanto ja keskeisistä ehdotuksista

Oikeusministeriö asetti 12 päivänä lokakuuta 2010 työryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella ehdotus vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta valvontatoimia koskeviin päätöksiin Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä tutkintavankeuden vaihtoehtona tehdyn puitepäättöksen (ns. eurooppalainen valvontamääräys) täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi. Työryhmä luovutti mietintönsä 20 päivänä huhtikuuta 2011.

Mietinnössä ehdotetaan säädettäväksi laki, jolla pantaisiin täytäntöön eurooppalaista valvontamääräystä koskeva puitepäättös. Euroopan unionin (EU) neuvosto hyväksyi puitepäättöksen 23 päivänä lokakuuta 2009. Puitepäättöksen mukainen menettely tarkoittaa sitä, että rikoksesta muussa kuin asuinvaltiossaan epäilty henkilö voisi siirtyä asuinvaltionsa odottamaan oikeudenkäyntiä sillä edellytyksellä, että hän noudattaa hänelle määrättyjä valvontatoimia. Täytäntöönpanovaltio luovuttaisi valvontaan määrätyn henkilön päätöksen tehneelle valtiolle, jos henkilö rikkoo hänelle määrättyjä valvontatoimia.

Mietinnössä ehdotetaan menettelyllisiä säännöksiä sekä tilanteesta, jossa Suomi lähettää valvontatoimia koskevan päätöksen toiseen EU:n jäsenvaltioon tunnustettavaksi ja täytäntöönpantavaksi että tilanteesta, jossa Suomi tunnustaa ja panee täytäntöön toisessa EU:n jäsenvaltiossa annetun päätöksen. Suomen järjestelmässä puitepäättöksessä tarkoitulla valvontatoimia koskevalla päätöksellä tarkoitettaisiin matkustuskieltopäätöksiä.

Menettelyllisten säännösten lisäksi mietinnössä ehdotetaan toimivaltaisia viranomaisia koskevia säännöksiä. Ehdotuksen mukaan Suomen ollessa täytäntöönpanovaltio valvontatoimia koskevan päätöksen tunnustamisesta päättäisivät Helsingin, Pohjois-Savon, Oulun ja Pirkanmaan käräjäoikeuksien tuomiopiireissä toimivat kihlakunnansyyttäjät. Lisäksi tunnustamisesta voisi päättää myös keskusrikospoliisi. Tunnustamisesta kieltäytymisestä päättäisi kuitenkin aina syyttäjä. Valvonnan konkreettisesta täytäntöönpanosta huolehtisi aina poliisi. Kun kysymys on matkustuskieltopäätöksen lähettämisestä tunnustettavaksi ja täytäntöönpantavaksi toiseen EU:n jäsenvaltioon, päätöksen tekisi tällöin tuomioistuim, jos henkilöä on esitetty vangittavaksi. Muussa tapauksessa päätöksen tekisi syyttäjä.

Lisäksi mietinnössä ehdotetaan säännöksiä muun muassa muutoksenhausta sekä oikeudesta avustajaan ja puolustajaan. Mietintö sisältää lisäksi ehdotuksen rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden EU:n jäsenvaltioiden välillä annetun lain muuttamisesta liittyen puitepäättöksessä tarkoitettuihin luovuttamistilanteisiin.

Ehdotuksen mukaan puitepäättös pantaisiin täytäntöön säätämällä niin sanottu sekamuotoinen täytäntöönpanolaki. Laki sisältäisi blankettimuotoisen täytäntöönpanosäännöksen lisäksi puitepäättöstä asiasisältöisesti täsmentäviä säännöksiä, jotka koskisivat lähinnä edellä kuvattua menettelyä ja toimivaltaisia viranomaisia sekä oikeussuojakeinoja.

Oikeusministeriö pyysi lausunnon yhteensä 22 eri taholta. Lisäksi eduskunnan oikeusasiamiehelle ja korkeimmalle oikeudelle varattiin tilaisuus antaa mietinnöstä lausunto. Pyydetyistä lausunnoista saapui yhteensä 12. *Sisäasianministeriön poliisiosasto* totesi lausunnossaan, ettei sillä ole työryhmässä esitettyjen näkökohtien ja käytyjen keskusteluiden lisäksi asiassa lausuttavaa. *Ulkoasiainministeriö, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia, korkein oikeus, Helsingin hovioikeus ja Oulun käräjäoikeus* ilmoittivat, etteivät anna asiassa lausuntoa tai, ettei ole mietinnöstä lausuttavaa. Alle on kuvattu lausunnonantajien kannanottoja ehdotuksen keskeisimpiin kohtiin. Muistion liitteenä on luettelo tahoista, joilta lausuntoa pyydettiin.

---

2 Yleistä ehdotetun sääntelyn tavoitteesta ja ehdotuksista

Yleisesti kaikki ehdotetun sääntelyn tavoitteesta lausuneet tahot pitivät sääntelyn tavoitetta ja ehdotettua sääntelyä kannatettavana. Lausunnoissa kannatettiin tavoitetta siitä, etteivät rikoksesta epäillyt joudu eriarvoiseen asemaan sen perusteella, asuvatko he oikeudenkäyntivaltiossa vai jossakin toisessa jäsenvaltiossa. Lisäksi pidettiin kannatettavana sitä, että ehdotetulla menettelyllä pyritään vähentämään tutkintavankeuden määrää.

Keskusrikospoliisin, Rikosseuraamuslaitoksen ja Suomen Tuomariliiton lausunnoissa tuotiin esille se, että menettelyn soveltaminen tulee jäämään vähäiseksi. Oikeusministeriön kriminaalipoliittisen osaston mukaan tulisi arvioida tarkemmin sitä, kuinka paljon ehdotettua menettelyä tullaan käyttämään.

Helsingin syyttäjänviraston lausunnossa tuotiin esille käytännön ongelmia koskien rikoksesta epäillyn saapumista oikeudenkäyntiin. Pirkanmaan käräjäoikeus ei vastustanut tavoitetta, mutta piti ehdotettua järjestelmää mutkikkaana. Pirkanmaan käräjäoikeus sekä Keskusrikospoliisi viittasivat lausunnoissaan nopeutettuun menettelyyn.

Kukaan lausunnonantajista ei vastustanut sitä, että ainoastaan matkustuskielto katsotaan sellaiseksi tutkintavankeuden vaihtoehdoksi, jota koskeva päätös voidaan lähettää Suomesta toiseen EU:n jäsenvaltioon tunnustettavaksi ja täytäntöönpantavaksi.

3 Puitepäätöksen täytäntöönpanotapa

Ehdotetusta täytäntöönpanotavasta lausuneista tahoista *Helsingin käräjäoikeus* ja *Keskusrikospoliisi* pitivät ehdotettua sekamuotoista täytäntöönpanotapaa lainsoveltajan kannalta ongelmallisena.

Suomen Tuomariliitto kannatti ensisijaisesti asiasisältöistä lakia, mutta hyväksyi myös näkemyksen, jonka mukaan puitepäätöksen artikkelit ovat niin yksityiskohtaisia ja tarkkarajaisia, että ne voivat tulla sovellettavaksi suoraan. *Oikeusministeriön kriminaalipoliittinen osasto* totesi, ettei ehdotettu täytäntöönpanotapa ole sääntelyn selkeyden kannalta kaikilta osin onnistunut ratkaisu ja viittasi täydentävän sääntelyn tarpeeseen puitepäätöksen 16 ja 18 artikloiden osalta. *Valtakunnansyyttäjänvirasto* totesi yleisesti, että useimmat lainkäyttäjät pitävät asiasisältöistä lakia selkeämpänä, mutta valtakunnansyyttäjänvirasto ei pitänyt kuitenkaan tässä yhteydessä ehdotettua täytäntöönpanotapaa ongelmallisena, koska artiklojen ja säännösmuutosten perustelut ovat selkeästi kirjoitettu ja esityksessä annetaan kattava taustatieto asiaan. *Pirkanmaan syyttäjänvirasto* totesi, että puitepäätöksen täytäntöönpano on samalla kaavalla toteutettu kuin jo aikaisemmat instrumentit eikä Pirkanmaan syyttäjänvirastolla ollut asiaan enää yksityiskohtaista lausuttavaa.

4 Toimivaltaiset viranomaiset

Yleisesti toimivaltaisia viranomaisia koskevista ehdotuksista lausuneet hyväksyivät ehdotetut ratkaisut. *Keskusrikospoliisi* ja *Suomen Tuomariliitto* kiinnittivät lausunnoissaan huomiota toimivaltaiten viranomaisten ohjeistukseen ja koulutukseen. *Valtakunnansyyttäjänvirasto* ja *Keskusrikospoliisi* viittasivat lausunnoissaan syyttäjän ja poliisin väliseen yhteistyöhön.

Keskusrikospoliisi totesi ehdotetun toimivaltajaon osalta, että koska ilmeisesti ennakkokonsultaatio käydään syyttäjän kanssa, olisi siten tarkoituksenmukaista, että sama syyttäjä tekisi ratkaisun myös itse tunnustamisesta. *Pirkanmaan käräjäoikeus* piti asioiden keskittämistä Helsingin, Pohjois-Savon, Oulun ja Pirkanmaan käräjäoikeuksiin sekä niiden tuomiopiirissä toimiville kihlakunnansyyttäjille tarkoituksenmukaisena. *Oikeusministeriön kriminaalipoliittinen* osasto piti täytäntöönpanon osalta viranomaisten hajuttamista monimutkaisena ja totesi, että jatkovalmistelussa tulisi harkita, voitaisiinko hajuttamisesta luopua.

Pirkanmaan käräjäoikeus ei kannattanut ehdotusta tuomioistuimen nimeämisestä toimivaltaiseksi viranomaiseksi tilanteessa, jossa Suomi on päätöksen tehnyt valtio. *Valtakunnansyyttäjänvirasto* sen sijaan kannatti tuomioistuimen nimeämistä toimivaltaiseksi viranomaiseksi syyttäjän ohella. *Tullihallitus* totesi, että toimivaltaisia viranomaisia koskeva ehdotus voi johtaa tilanteisiin, joissa rikoksesta epäiltyä haetaan esitutkintavaiheessa vangittavaksi pelkästään siksi, että esitutkintaa johtava pidättämiseen oikeutettu virkamies ei voisi määrätä häntä kohtaan puitepäätöksen tarkoittamaa valvontatoimea. Tullihallitus viittasi puitepäätöksen 6 artiklaan, joka mahdollistaa poliisissa ja tullihallinnossa toimivan pidättämiseen oikeutetun virkamiehen nimeämisen toimivaltaiseksi viranomaiseksi.

5 Muita yksittäisiä huomioita

Annetuissa lausunnoissa kiinnitettiin huomiota myös tiettyihin ehdotuksen yksityiskohtiin, kuten ehdotuksen terminologiaan (*Suomen Asianajajaliitto*). Erityisesti kiinnitettiin huomiota muutoksenhakua koskevan 14 §:n terminologiaan (*oikeusministeriön kriminaalipoliittinen osasto, Helsingin käräjäoikeus ja Suomen Tuomariliitto*) sekä muutoksenhakua koskevien menettelysäännösten täsmentämistarpeeseen (*oikeusministeriön kriminaalipoliittinen osasto, Helsingin käräjäoikeus ja Suomen Tuomariliitto*).

Valtakunnansyyttäjänvirasto totesi launnossaan pysyvän asuinpaikan osalta, ettei ehdotuksessa ole lausuttu tarkemmin siitä, milloin asuinpaikka on katsottava pysyväksi. Lisäksi valtakunnansyyttäjänvirasto viittasi henkilön suostumukseen ja totesi, että ehdotuksen perusteluissa olisi tarve tuoda esille se, missä vaiheessa ja kuinka suostumus käytännössä otetaan valvontaan määrätystä sekä se, onko suostumus mahdollista peruuttaa.

Keskusrikospoliisi viittasi launnossaan kysymykseen siitä, miten päätös tunnustamisesta annetaan tiedoksi henkilölle.

Suomen Tuomariliitto totesi, että ongelmaksi saattaa muodostua muiden valtioiden valvontatoimia koskevien päätösten muuntaminen suomalaiseksi matkustuskielloksi viitaten kuitenkin viranomaisten väliseen konsultaatioon, mukauttamismahdollisuuteen sekä kieltäytymismahdollisuuteen.

Suomen Asianajajaliitto piti hyvänä sitä, että ehdotus sisältää normit epäillyn oikeudesta avustajaan ja puolustajaan.

LAUSUNNONANTAJAT

Työryhmän mietinnöstä (oikeusministeriö, mietintöjä ja lausuntoja 23/2011) pyydettiin lausunto seuraavilta tahoilta: ^{1 2}

Ulkoasiainministeriö x
Valtiovarainministeriö x
Sisäasiainministeriö
Oikeusministeriö, kansainvälinen yksikkö x
Oikeusministeriö, kriminaalipoliittinen osasto

Eduskunnan oikeusasiamies* x

Korkein oikeus* x

Helsingin hovioikeus x

Helsingin käräjäoikeus
Pirkanmaan käräjäoikeus
Pohjois-Savon käräjäoikeus x
Oulun käräjäoikeus x

Valtakunnansyyttäjänvirasto

Helsingin syyttäjänvirasto
Itä-Suomen syyttäjänvirasto x
Oulun syyttäjänvirasto x
Pirkanmaan syyttäjänvirasto

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö
Poliisihallitus x
Keskusrikospoliisi
Tullihallitus

Suomen tuomariliitto
Suomen Asianajajaliitto

Professori Raimo Lahti x

---

¹ Merkillä * merkityille tahoille varattiin tilaisuus antaa lausunto

² Merkillä x merkityt tahot eivät antaneet lausuntoa tai ilmoittivat, ettei ole mietinnöstä lausuttavaa

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

ISSN-L 1798-7091
ISBN 978-952-259-150-0 (PDF)

Oikeusministeriö
PL 25
00023 VALTIONEUVOSTO
www.om.fi

Justitieministeriet
PB 25
00023 STATSRÅDET
www.jm.fi